

Leden. super Ecclesie de Alten. Decano, & Archidiacono Lincon. commiserimus terminandam: ipsi timentes se a Judicibus aggravari, eo quod ad primam citationem terminum sibi nimis brevem, & peremptorium statuerunt, a ad nostram audientiam duxerunt appellandum: [& infra.] Quia non spectat ad juris ordinem, diem peremptorium, maxime cum de rebus Ecclesiasticis agitur (nisi forte necessitate urgente) taliter mutare: mandamus, quatenus si est ita, revocato in irritum, si quid inveneritis post appellationem hujusmodi attentatum: in causa juxta priorum tenorem literarum procedatis.

[1 Nos igitur attendentes.]

CAP. II.

Inducie deliberatorie denegantur reo, si per literas citatorias plene potuit instrui, & deliberare super eo, de quo queritur.

Celestinus III. (an. 1195.)
Præterea h adjecti, quod cum causæ tibi a sede Apostolica delegantur, in literis citatoris rescriptum Apostolicum inferis, ut eo viso deliberare valeat, qui ab altero convenitur: [& infra.] §. 1. Quia igitur quid agendum sit in hoc casu, desideras edoceri, taliter tibi respondemus: quod reo ad iudicium legitime convocato c, si ex rescripto sibi transmissio plene potuit instrui super eo, de quo in iudicio convenitur, induciæ deliberatoriæ non sunt ulterius indulgenda, sed procedendum potius est ad examinationem causæ, & finem ei debitum imponendum.

[1 Cumque non ad primam, & secundam canonicam citationem, sed ad tertiam tantummodo reus veniat, actor ad omnes citationes veniente, & ipse actor intentionem suam in iure proponat: reus vexationi ejus intendens, tunc primo deliberatorias requirit inducias, cum actor eidem authenticum offerat, ut concordet cum rescripto: quia in prima citatione recipit, assensens etiam, quod tam longo citationis spatio, si voluerit, plene tempus deliberationis potuit habere.]

CAP. III.

Ex declaratione verbi generalis, vel ambigui positi in libello, nova inducia deliberatoria danda non sunt, si per expressa potuit reus deliberare super ambiguitate illa, vel generalitate. h. d.

Honorius III. Ferentino d. Episcopo. (an. 1220.)

L iteræ tuæ, ac petitio Presbyteri e sanctorum Priscæ, & Aquilæ de urbe, nobis exhibitæ continebant: [& infra.] Idem Presbyter contra nobiles viros A. & G. libellum Ecclesie suæ nomine obtulit, continentem, quod penso de possessionibus soluta non fuerat ipsi Ecclesie, elapsis jam tribus annis, & ultra. Nobilibus vero ipsis petentibus, ut explicaret ipsis spacium, quod per hanc adjunctionem, & ultra significari volebat: & ipso Presbytero exprimente, quod septem annis fuerat in dictæ pensionis solutione cessatum: iidem dicentes libellum esse hujusmodi expressione mutatum, longiores ad deliberandum petierunt inducias: quas quia denegasti eisdem, ad nostram audientiam appellaverunt. Nos igitur appell. hujusmodi frivolam reputantes, mandamus, quatenus ea nequaquam obstante, in negotio ipso ratione prævia procedas juxta priorum continentiam literarum.

[1 Quod cum causam, quæ inter ipsum Archiepiscopum ex una parte, & nobiles viros A. de Cilicia. & G. fratres eorum, & filios ex altera, super quibusdam possessione, & rebus aliis vertitur, tibi duximus committendam.]

a Vide l. contumacia. ff. de re jud. & l. tres denunciations. C. quomodo, & quando jud. b C. 1. eod. tit. in 2. compil. c evocato. d al. Ferravien. al. Florentino. e Eccl. S. Pauli in urbe Rom. præst. Abbas unus: & hinc Ecclesie deservunt 7. Presb. Card. quorum unus est Presb. Cardinalis S. Priscæ. Ergo hic non Archiepiscopi legendum, sed Presbyteri: nihilominus tamen, Archiepiscopi, legitur in omnib. manuscr.

CAP. IV.

Si citatus in causa ardua de longinquo vocatur pro publica utilitate, etiam ad locum iudicii, ita quod intra terminum citationis deliberare, & alia sibi necessaria ad comparandum explicare non potuit, in termino respondere non cogitur, si reperitur in loco iudicii, sed habebit novas inducias. h. d. notabiliter.

Greg. IX. Abbati Aquævive Turonen. dioc. Ord. S. Ben. & Archidiacono Turonen. (an. 1234.)

Exp osuit nobis Biruricensis Archiepiscopus: [& infra.] Burdegalen. Archiepiscopo dedimus in a mandatis, ut super iure primatiæ, quam in eo, & in provincia sua dictus Bituricen. Archiepiscopus se habere proposuit, ad initium proxime præteritæ Quadragesimæ (quod ei terminum petitorium assignavimus) per se, aut per Procuratorem idoneum, se conspectui nostro præsentaret b. Cumque postmodum personaliter vocatus pro Ecclesie Romanæ subsidio, ad nostram c audientiam accessisset, dictus Bituricen. Archiepiscopus apud sed. Apostolic. constitutus, postulavit instanter, ut in eodem negotio procedere deberemus. Idem vero Burdegal. Archiepiscopus ad propria rediens, constituit pro se Procuratorem in ipso negotio, qui (salvis exceptionibus sibi competentibus in respondendo, & defendendo, ac aliis) omnia faceret, quæ in propria erat persona facturus. Petente ergo Archiepiscopo supradicto, ut præfatus Procurator responderet eidem: ille excipiendo proposuit, se ad hoc non teneri, cum pro alia majori causa, pro publica scilicet utilitate, dictus Burdegalen. vocatus, pro absente reputari debuisset d, & revocandi domum privilegium habuisset. Nondum etiam super hoc deliberaverat cum Suffraganeis suis, & aliis, quorum consilium tam ardua causa requirit: nec tempus habuerat, in quo ad utrumque negotium valuerit (sicut expediret) esse paratus. Sed pars altera econtra respondit, quod cum super questione prædicta prius fuerat evocatus, nostræ intentionis non fuerat primum mandatum per posterius revocare: temporis quoque spacium habuerat tam prolixum, ut potuisset, si voluisset, super causa deliberare prædicta, sicut fecerat cum quibusdam: & commode utrique negotio imminere: [& infra.] Nos igitur de consilio fratrum nostrorum usque ad proximum e venturum festum Nativitatis Dominicæ dilationem adhuc sibi duximus indulgendam.

TITULUS IX. DE FERIIIS. CAP. I.

Diebus Dominicis mercari, litigari, iudicari, vel iurari non debet: sed de vespera in vesperam debent celebrari.

Ex Concilio apud Compendium. f. (in Gallia.)
Omnes dies Dominicos a vespera in vesperam, cum omni veneratione decernimus observari, & ab omni illicito opere abstinere: ut in eis mercatum minime fiat, neque placitum, neque aliquis ad mortem, vel ad poenam iudicetur, nec sacramenta (nisi pro pace, vel alia necessitate) præstentur.

CAP. II.

Festorum principium, & finis fieri debet, secundum ipsorum magnitudinem, & consuetudinem regionis. hoc primo. In præcipuis festis, & infra Pascha, & Pentecosten, non fit solennis genuum flexio. Si tamen tunc Clerici, vel Episcopi

a Præceptis. b Vid. leg. 1. & ibi gloss. & DD. C. eodem. c al. presentiam. d Vide l. actione. S. Labeo. ff. pro soc. & l. 1. in fin. ff. solut. matr. e primum. f Burch. 2. decr. cap. 81. l. 1. par. 4. cap. 16. & c. 1. eod. tit. in 1. compil. vide Covarruviam lib. 4. var. Resol. esp. 19.

pi ordinentur, secundum ordinationis modum, genua flectuntur. hoc secundo. Romana Ecclesia speciale festum de Trinitate non facit: servatur tamen de hoc cuiusque Ecclesie consuetudo. hoc tertio.

Alexander III. a Terdon. Archiep. [in Hungariam.]
Quoniam b in parte: [& infra.] Licet scriptum sit, de vespera in vesperam celebrabitis sabbata vestra: festorum tamen principium, & finis, iuxta eorum qualitatem, & diversarum regionum consuetudinem debet attendi: & sicut magnitudo dierum exigit, prius incipere, & tardius terminari: [& infra.] §. 1. Diebus autem Dominicis, & aliis præcipuis festivitibus, sive inter Pascha, & Pentecosten, genuum c flexio nequaquam debet fieri, nisi aliquis ex devotione id velit facere in secreto. §. 2. In consecrationibus d autem Episcoporum, & Clericorum ordinationibus, consecrans, & consecratus tantum genua flectere possunt: secundum quod consecrationis modus requirit. §. 3. Præterea festivitas sanctæ Trinitatis, secundum consuetudines diversarum regionum a quibusdam consuevit in octavis Pentecosten, ab aliis in Dominica prima ante adventum Domini celebrari. Ecclesia siquidem Romana in usu non habet, quod in aliquo tempore hujusmodi celebret specialiter festivitatem: cum singulis diebus, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, & cætera similia dicantur ad laudem pertinentia Trinitatis.

[1 Vestram volumus prudentiam certa cognitione tenere, quod]

CAP. III.

Propter necessitatem alimentorum, licet diebus feriatis in honorem Dei operi servili intendere, maxime circa rem tempore perituram. h. d.

Idem Triburien. Archiepiscopo. e (an. 1160.)
Licet tam f Veteris, quam Novi Testamenti pagina septimum diem ad humanam quietem specialiter deputaverit: & tam eum, quam alios dies majestati altissimi deputatos, nec non natalitia sanctorum Martyrum Ecclesia decreverit observanda: & in his ab omni opere servili cessandum: [& infra.] §. 1. Indulgemus, ut liceat parochianis vestris diebus Dominicis, & aliis festis (præterquam in majoribus anni solennitatibus) si alecia terræ se inclinaverint, eorum captioni ingruente necessitate intendere: ita quod post factam capturam Ecclesiis circumpositis, & Christi pauperibus congruam faciant portionem.

[1 Nos tamen, cui ab omnium provisorum Ecclesia est regimen commissum, super his, quæ necessitas exegerit, Christianis fidelibus tenemur commodum providere, non ut si quando eos servili operi, id est, actioni vel operi peccati publici & vitii, & vestitui querendo forte intendere contigerit, volumus ut, eis Ap. sed. misericordia consueta subveniatur. Inde siquidem est, quod regio vestra, quæ non multis frugibus abundet, mare, in quo populus majorem consuevit habere sustentationem, sterilius solito effectum fuisse multorum relationibus cognoscentes, B. Petri auct. & Pauli, & nostra.]

CAP. IV.

Tres septimana, quibus canon prohibet fieri nuptias, ante festum Joannis Baptistæ, non continentur festo: sed intelligitur de septimana Ascensionis cum duabus sequentibus.

Clemens III. [an. 1190.]
Capellanus tuus, frater Episcopi b, coram nobis ex parte tua proposuit, quod cum statuta canonica de-

a al. Trid. Archiepisc. al. Triciliensi Archid. b Cap. 2. eod. tit. in 2. compil. Gen. 2. Exod. 16 & 20. Levit. 23. Num. 28. Deut. 5. c vide Burch. l. 13. c. 3. d al. consecratione. e In plerisque Episcopo, non Archiepisc. f Cap. 3. eod. tit. in 3. compil. Arnold. Albertin. in Rub. de bavet. lib. 6. quæst. 12. §. quintus error. n. 23. Covarruvias l. 4. var. resol. c. 19. n. 4. g al. Celestinus. h Cap. 4. eod. tit. in 2. compil. Burch. l. 13. decr. c. 21.

clarent nuptias tribus septimanis ante festum natiuitatis B. Joannis Baptistæ minime celebrari debere, quidam hebdomadas illas absque interpolatione continuandas intelligunt. Alii vero inter festum, & ipsas volentes facere intervallum, illud dicunt ob reverentiam festivitatis Pentecosten fuisse statutum, quæ in septimanis istis solet intervenire quandoque: & sic a tribus diebus Rogationum ante Ascensionem Domini inchoantes, usque ad octavum diem post Pentecosten (illis hebdomadis computatis) illo tantum spatio temporis celebrari nuptias a non demittunt, earum celebrationem abinde nullatenus inhibentes. Quia ergo consulti fuimus, ultra istam opinionem potior videatur: nobis, & fratribus nostris apparuit, quod licet ea sit Romanæ Ecclesie consuetudo, ut quocumque tempore matrimonium contrahatur, consensu interveniente legitimo de præfenti: quia tamen a septuagesima usque ad septimum diem b post Pentecosten celebrari nuptiæ non sinuntur, & postea etiam tribus septimanis, vel pluribus, ante festivitatem sancti Joannis sine differentia celebrantur: posterior sententia meliori, & subtiliori nititur ratione: & sive secundum canones a Septuagesima usque post octavas Paschæ, sive juxta consuetudinem Ecclesie Rom. usque post septimum diem festi Pentecosten (quod caret octavis) nuptiæ suspendantur; in Dominica, quæ sequitur, & deinceps possunt licite celebrari.

CAP. V.

In feriis introductis in honorem Dei, & Sanctorum, nisi ob necessitatem, vel pietatem, iudicium exerceri non potest, etiam de consensu partium: feriis tamen introductis favore hominum, partes renunciare possunt.

Gregorius IX. (an. 1232.)
Conquestus est nobis: [& infra.] Quamvis non prorogari, sed expediri deceat c quæstiones, debet tamen iudicialis strepitus diebus conquiescere feriatis, qui ob reverentiam Dei noscuntur esse statuti: scilicet Natalis Domini, sancti Stephani, Joannis Evangelistæ, Innocentium, sancti Silvestri, Circumcisionis, Epiphaniæ, 7. diebus Dominicæ Passionis, Resurrectionis, cum 7. sequentibus. Ascensionis, Pentecosten, cum duobus d, qui sequuntur, Natiuitatis Joann. Baptistæ, Festivitatum omnium Virginis gloriosæ, 12. Apostolorum, & præcipue Petri, & Pauli, beati Laurentii, dedicationis beati Michaelis, Solennitatis omnium Sanctorum, ac diebus Dominicis, cæterisque solennitatibus, quas singuli Episcopi in suis diocessibus cum Clero, & populo duxerint solenniter venerandas; quibus solennibus feriis (nisi necessitas urgeat, vel pietas suadeat) usque adeo convenit ab hujusmodi abstinere, ut contententibus etiam partibus, nec processus habitus teneat, nec sententia, quam contingit diebus hujusmodi promulgari. Licet diebus feriatis, qui gratia vindemiarum, vel messium ob necessitates hominum indulgentur, procedi valeat, si de partium processerit voluntate.

TITULUS IX. DE ORDINE COGNITIONUM. CAP. I.

Contra mulierem vendicantem aliquem in marito, admittitur exceptio consanguinitatis: quæ prius discutenda est, quam super matrimonio pronuncietur: & sufficit super ipso principali pronunciare. h. d.

Clemens III. Alarino Episcopo. e (an. 1190. Romæ.) In-

a Vide Conc. Trid. sess. 24. in doctr. de sac. matr. can. 11. & ead. sess. de reform. matr. c. 10. & Conc. Laodicens. c. 52. b al. septem dies, ut infra post 7. dies. c al. debeant. d al. ita: cum duobus diebus, quæ subsequuntur. c al. Apetrino. al. Alarano. al. Alen. al. Alteran.

Intelleximus a, quod cum quaedam mulier peteret quendam in virum, testes ad suam intentionem assertionem induxit, per quos pars viri futurum sibi praedictum metuens, exceptionem consanguinitatis objecit, ex qua intendit petitionem mulieris elidi: (& inf. 1) Inquisitioni tuae taliter duximus respondendum, quod cum exceptione probata quaestio principalis perimatur, ante est cognoscendum de ipsa, quam ad definitionem articulum procedatur: quo facto, virum ab impetitione mulieris (prout exposcit ratio juris) absolvas.

[1 Quia vero nos consulere voluisti, an prius de impedimento consanguinitatis sit agendum, quam super causa principali sententia proferatur.

CAP. II.

Si reus contra actorem spoliatores spoliationem opponit, aut excipiendo, & tunc prius auditur, & ea probata respondere non cogitur: sed per hoc non restituitur, aut agendo, & tunc simul utraque quaestio terminatur, & ea probata restituitur.

Innocentius III. Episcopo Narmarinensi. b

[an. 1206. Roma in Umbriam.]

Cum dilectus filius c Abbas de Ferentino de nobilibus viris dominis de Artone deposuerit quaestionem, quod manu armata, & cum exercitu ad castrum monasterii venientes, in praedis animalium, & aliis damnificare dictum coenobium praesumpserint: de quibus iustitiam sibi fieri postulabat. Et circa litis contestationem sub forma exceptionis fuit ex adverso responsum, quod per ipsius dolum, & violentiam castrum Sirati amiserant: quod & progenitores eorum tenuerant, & ipsi possederant in quiete: sibi petentes prius restitui, quam petitionibus ipsius responderent, praesertim cum testes haberent praesentes, per quos intentionem suam incontinenti probare volebant. Verum ex parte Abbatis fuit taliter replicatum, quod ab eo restitutio peti non poterat, quia non fuerat spoliator, praesertim cum dictum castrum ad jus, & proprietatem sui monasterii pertineret: quod etiam pars adversa nullatenus denegabat. Unde & verus dominus [ad quem ab alio res sua possessa revertitur etiam post tempora longiora] retentionis debebat commodum obtinere: & iudicium restitutorium contra spoliatores tantum competere dignoscitur: (& inf. 1) Nos autem distinguendum esse credimus, utrum spoliationis quaestio ab eisdem nobilibus sit objecta in modum actionis ad restitutionem petendam, an in forma exceptionis ad intentionem adversarii repellendam. Cum ea in modum actionis proposita intelligantur mutuae petitiones sese tanquam diversae minime contingentes: ac per hoc iuxta regulam juris, qua dicitur: Qui prior appellat, prior agat, quae prius esset proposita, prius foret tractanda: quanquam in idem iudicium ambae deductae, vicissimque tractatae, simul essent eadem sententia terminandae. Sed quoniam quaestio illa fuit ab eisdem nobilibus tantum in modum exceptionis objecta: interloquendo pronuntiamus, ut probationes eorum super ipsa exceptione primitus audirentur, & ea probata legitime, Abbati non cogentur respondere super petitionibus memoratis, donec restituerentur ab ipso: cum spoliatori spoliatus ante restitutionem non cogatur ullatenus respondere.

§. 1. Verum spoliatio in modum exceptionis tantum probata, non est per hoc restitutio facienda. Quemadmodum si in modum exceptionis aliquod crimen testi obijciatur, ut a testimonio repellatur, etsi crimen contra eum civiliter probatum fuerit, non ideo sibi poena infligitur ordinaria, sed ejus duhtaxat testimonio non creditur: quod ea ratione contingit, quoniam in ipsum accusatio non pro-

cedit. Testes etiam, quorum testimonium reprobat, inter infames quasi ex falso testimonio non habentur.

[1 Pro damnis quoque illatis restitutio postulari non poterat, sed ad eadem debet actio competens intentari, alioqui cum etiam pars Abbatis damna gravissima sibi quaereretur illata, prius restituenda fuerant, si propter huiusmodi esset restitutio facienda secundum tenorem regulae memoratae. Capitula quoque de restitutione facienda loquentia locum habere in criminalibus asserunt: quando & quis ab adversario spoliatur, & super ipsa, qua spoliatus est, convehitur. Caeterum ex parte Abbatis regulam introductam adversa pars in multis petitionibus locum habere dicebat, cum causa vicissim tractata una postea sententia terminatur. Cum vero pars aliqua petit restitutionem, vel aliquid sibi deberi proponit, & altera in modum exceptionis se asserit spoliata, nec ante restitutionem suam nullatenus responsuram, de incidenti prius assererat antea cognoscendum. Cum autem quae praevimus, & alia quaedam praedicti Cardinal. nobis, & fratribus nostris fideliter retulissent.]

CAP. III.

Petenti hereditatem obstat exceptio nativitatis, quae prius debet coram Ecclesiastico iudice terminari. Hoc dicit secundum gloss. intelligendo, quod hic erat prius coram iudice seculari petita hereditas, & exceptum fuit de illegitimitate.

Honorius III. Ludovico Regi Francorum.

[an. 1214.]

Tuam non credimus latere prudentiam, causam natalium Reginae Cypri, ad examen nostrum (utpote quae ad forum Ecclesiasticum pertinet) esse delatam. [& inf. 1] Quia vero a antequam natalium causa terminata esset, dependentem ex illa successione causam incipere, nihil aliud esset, quam diversis processibus intricare negotium, & confusione quadam iudicii ordinem perturbare: mandamus, quatenus si forte ab ipsa Regina fueris super hoc requisitus, donec jam dicta causa natalium Apostolico iudicio finem acceperit, patienter expectes.

[1 Unde clara mem. Philippum Regem Francorum patrem tuum literis nostris curavimus praemonere, ut si forsitan Regina ipsa super successione Comitatus Campaniae quaestionem proponeret coram eo, non audiret eandem, quousque terminata esset praedicta causa natalium, ex qua illa noscitur dependere. Licet igitur, sicut eidem patri tuo scripsimus, velimus Regiam ipsam in suis iustis petitionibus exaudiri.]

CAP. IV.

Agens possessorio recuperanda, non tenetur ante restitutionem suis spoliatoribus [nisi super quaestione spoliationis] respondere, potest tamen ab agendo repellere per exceptionem spoliationis. h. d.

Gregorius IX. [an. 1235.]

Super spoliatioe conventus adversus restitutionem petentem non est [nisi super quaestione spoliationis] si eum reconveniat, audiendus. Cum restitutionis petitio in hoc privilegiata noscatur, ut ipsam intentans non cogatur ante restitutionem spoliatoribus respondere b. Quanquam ab agendo [spoliatioe ab eis in modum exceptionis proposita] repellatur.

TITULUS XI.
DE PLUS PETITIONIBUS.

CAP. UNIC.

Ponit quatuor modos plus petendi, & poenas plus petentium.

Gregorius IX. [an. 1234.]

Consilium d providentiae dici non potest, quod pecuniam tibi debitam, ante terminum ab adversario repe-

a Tamen. b Vid. l. bona fides cum not. ff. depositi. c al. orposita, in manuscr. d Vid. Jason. in §. si quis agens. Insti. de act.

a i Cap. un. eod. tit. in 1. compil. b al. Narmens. al. Novariensis. al. Varicensis. al. Marin. c Cap. 1. eod. tit. in 3. compil. d Arrons. & al. ut.

repetiti. Punitur enim importunitas plus petentium, si super petitione sua duxerint in iudicio persistendum: ita, quod qui repetunt amplius sine causa, in expensis adversario condemnantur. §. 1. Qui autem plus loco, ad interesse tenentur a: pro eo quod utilitas admittitur debitoribus, quam haberent, si statuto loco solvissent. §. 2. Ei vero, a quo amplius b tempore petitur, iudiciae duplicantur: nec litem excipiet, nisi ei solvantur expensae. §. 3. Te quoque dubitare non credimus, quod causa plus petitur, cum aliquid in genere, vel sub alternatione debetur, & rem in specie, vel unum praecise peti contingit. §. 4. Re autem, si X. sint debita, & XX. repetantur. §. 5. Loco vero, cum quis non ubi convenit solvere, sed alibi convenitur. §. 6. Tempore quoque, cum ante diem, vel conditionem petitur quod debetur.

TITULUS XII.
DE CAUSA POSSESSIONIS, ET PROPRIETATIS.
CAP. I.

Causa possessionis, & proprietatis sub eodem iudice terminari debet: nec contra absentem est pronuntiandum.

Gregorius Ducis Siciliae. [an. 1075.]

Suscipit d, (& inf. 1) Legali provisione decretum est tam e momenti, quam proprietatis causam, sub uno eodemque iudice debere cognosci f. Nec nos contra inauditam partem aliquid postulum diffinire.

[1 Magnitudinis vestrae epistolae contristati sumus, &c. quae sunt impressa in registro Gregorii.]

CAP. II.

Si actum est possessorio, & petitorio, potest iudex receptis probationibus super utraque, prius discutere probationes super possessorio, & illud terminare. h. d.

Celestinus III. [an. 1195.]

Ad ultimum interrogati fuimus g, si iudices deputati, ut de possessione, & proprietate cognoscant, gravibus partium sumptibus parcere cupientes, de utraque commixtim audiant allegationes, pariter & testes admittant b: deinde prius audiant attestaciones de possessione, & pronuncient secundum tenorem illarum, utrum licite hoc agatur. Nos autem (cum hoc sit in iure civili expressum) quod licite possit fieri, respondemus.

CAP. III.

Si spoliatus possessorio, & petitorio simul agens, possessionem, & spoliationem probat, sed non dominium seu proprietatem, obtinet in possessorio: sed succumbet in petitorio.

Innocentius III. Archiepiscopo, & Canonicis Sutrinis.

[an. 1206.]

Cum Ecclesia Sutrina pastore i vacaret, vos convenientes in unum, & (sicut moris est) Spiritus Sancti gratia invocata, pastorem unanimiter elegistis, petentes ipsius electionem a sede Apostolica confirmari. Verum Clerici conventualium Ecclesiarum civitatis ejusdem consequenter suam deposuere querelam, quod cum in Episcoporum electionibus ipsi, ac praedecessores eorum confueverint interesse, vos eis renitentibus, & exclusis, ad electionem procedere praesumpstis: quam ob hoc non confirmari, sed infirmari potius postulabant. Partibus ergo apud sed. Apost. constitutis, in au-

a Vid. l. 1. ff. de eo quod certo loc. b plus. c alit. Felici Gregor. VII. Registri ind. 2. epist. 98. sive 100. d cap. 1. eod. tit. in 1. compil. e al. momentanea possessionis: sed in registr. Gregor. est momenti. f Vid. l. 1. & per totum tit. ff. de quib. reb. ad eundem iudic. eatur. g c. un. eod. tit. in 2. compil. h accipiant. i Cap. 1. eod. tit. in 3. compil.

ditorum praesentia testes utrinque producti fuerant: & eorum depositionibus publicatis, pars Canonicorum per testes a se introductos intentionem suam (quod ad eos tantum spectaret electio) sufficienter dicebant a esse probatam: parte Clericorum nihilominus asserente, quod per dicta testimonia, quos producerant, & ipsi assertionem suam (quod electioni Pontificum interesse deberent) plenius probavissent: per quae constare dicebant, eos electionibus trium Episcoporum (qui Ecclesiae Sutrinae ultimo & immediate praesuerant) cum Canonicis cathedralis Ecclesiae affuisse, vocemque habuisse cum aliis eligendi. Nos igitur (quoniam deprehendimus testes vestros in perhibendis testimoniis varios extitisse, atque adversus fidem attestationis suae coram auditoribus vacillasse, & quod negativas quodammodo astruere satagebant, probare volentes jus electionis ita b ad vos spectare, quod ad adversarios minime pertineret: per testes vero adversae partis fuit sufficienter ostensum, quod in trium Episcoporum electionibus, de quibus praemissum est, Clerici praesentes affuerint, & vocem habuerint eligendi) praemissam electionem factam eis contradicentibus, & exclusis, decrevimus irritandam, Clericos saepe dictos in eam quasi possessionem, quam ante controversiam motam habuerant, reducentes. Verum quoniam in quaestione praedicta quicquid juris utraque pars in electione habebat, deductum in iudicium videbatur, cum iure civili sit cautum, id venire in iudicium, non solum, de quo actum est ut veniret, sed id non venire, de quo nominatim actum est, ne veniret, & secundum statuta canonica electiones Episcoporum ad cathedralium Ecclesiarum Clericos regulariter pertinere noscantur, nisi alibi secus obtineat de consuetudine speciali: nec ab eo, c quod Clerici antedicti se inter eligentes Sutrinos Episcopos probaverunt tertio extitisse, jus eligendi propter brevitatem temporis usque ad praescriptionem legitimam non producti, sibi acquirere potuerunt, & actore non probante, qui convenitur, & si nihil praestiterit, obtinebit: ab eorum impeditioe super electionibus faciendis vos duximus absolvendos, praedictis Ecclesiarum Clericis super hoc perpetuum silentium imponentes.

CAP. IV.

Idem dicit quoad intellectum, quod decretalis supra proxima.

Idem Canonicis de Bethlehem. [an. 1206.]

Cum super d electione Bethlehemitan. Ecclesiae inter R. Subdiaconum nostrum, & P. Canonicum sepulchri dominici quaestio verteretur, uttoque se pro electo gerente: cum praefatus Subdiaconus a Patriarcha Hierosolymitano fuerit confirmatus: (& infra. 1) Eum, e qui se probaverat per secularem potentiam spoliatum, restituendum decrevimus, iustitia mediante. Verum quoniam tam possessorium, quam petitorium deductum fuerat in iudicium, & tam restitutionis, quam electionis quaestio, plenius agitata, & constitit nobis electionem utriusque minus canonice extitisse, (cum iudex, de qua re cognovit, pronunciare f debeat) utramque duximus sententialiter irritandam. g

[1 Alter vero favorem Regium obtineret, eis dil. f. p. Basilica 12. Apostolorum I. titul. S. Stephani in monte Celio Presby.

a Dicebat. b alit. ita quidem. c Huius periodi sensus: Clerici conventualium Ecclesiarum, quamvis tribus Episcoporum electionibus interfuerint, non tamen acquisiverunt jus eligendi: quoniam nondum legitimo tempore id jus praescripserant. d C. 2. eod. tit. in 3. compil. e al. Et quia se probaverat. al. ita. Cum quia se probavit. f In Cod. Barb. de ea pronunciare, &c. g. Reliqua pars huius c. est infra, de confessis. c. 2.